

**Stichting Landelijk
Ongedocumenteerden
Steunpunt**

Aan: Kamerleden die deelnemen aan het Notaoverleg op 28 oktober over Slachtofferhulp

Geacht kamerlid,

A.s. woensdag 28 oktober staat op de agenda het Notaoverleg Slachtofferhulp. Eén van de onderwerpen is een brief van februari 2018 over de toegang van ongedocumenteerde vrouwen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld tot opvang en begeleiding.

Twee weken geleden kregen wij in onze woongroep de vraag of we een Ghanese vrouw met 3 kinderen konden opvangen die regelmatig fysiek mishandeld werd door haar vriend. Ze durfde echter niet naar de politie of huisarts te gaan en kon de mishandelingen daardoor niet bewijzen. Ze moest weg bij de vriendin waar ze even verbleef omdat die maar weinig ruimte had. Het zou geweldig zijn als een vrouw zoals deze in de toekomst bij de WMO-opvang terecht kan.¹

De EU-Slachtofferrichtlijn verplicht landen om slachtoffers te helpen zonder onderscheid naar status. De Slachtofferrichtlijn is in NL van kracht geworden in november 2015. In januari 2020 publiceerde GREVIO, die toezicht houdt op de uitvoering van de Slachtofferrichtlijn, haar evaluatierapport over Nederland.² Zij vraagt daarbij in het bijzonder aandacht voor ongedocumenteerde slachtoffers:

GREVIO moedigt de Nederlandse autoriteiten sterk aan erop toe te zien dat alle vrouwelijke slachtoffers van geweld en hun kinderen gespecialiseerde ondersteuningsdiensten voor vrouwen krijgen die de eigen kracht bevorderen en in alle regio's allesomvattende en holistische ondersteuning bieden. Dergelijke diensten moeten toegankelijk zijn voor alle vrouwen, zonder enige vorm van discriminatie, in het bijzonder ongedocumenteerde vrouwelijke migranten en vluchtelingen en vrouwelijke asielzoekers.³

In november 2019 is in de Uitvoeringsregeling WMO geregeld dat ongedocumenteerde vrouwen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld, slechts toegang krijgen tot opvang en begeleiding als zij rechtmatig verblijf hebben. Volgens de minister is kunnen slachtoffers direct na binnenkomst in de opvang een verblijfsvergunning aanvragen, zodat er in de praktijk altijd hulp beschikbaar is.⁴

De aanvraag van een verblijfsvergunning verloopt helaas niet zo simpel en snel als de minister schrijft. Er moeten bewijzen verzameld worden, er moeten brieven gevraagd worden van instellingen, formulieren moeten worden ingevuld en soms moet een advocaat ingeschakeld worden om de aanvraag goed te formuleren. Dat alles kost tijd. De haalbaarheid van een aanvraag is niet altijd van tevoren in te schatten, omdat soms achteraf documenten blijken te ontbreken.

¹ Jeannette Noelhuis, zomer 2019

² GREVIO/Inf(2019)19, 20.1.20

³ GREVIO/Inf(2019)19, 20.1.20, voorstel 26

⁴ Staatscourant 2019, 63243, 21.11.19

Hoe moeilijk het is om een succesvolle aanvraag voor een verblijfsvergunning als ongedocumenteerd slachtoffer in te dienen blijkt oa. uit de lage aantallen aanvragen en de lage erkenningspercentages: in de jaren 2013-2016 jaarlijks tussen de 30- 40 aanvragen waarvan minder dan 10 ingewilligd.⁵

Voor de intakers van de vrouwenopvang betekent de voorwaarde van rechtmatig verblijf dat aan de poort niet alleen een inschatting van de nood van het slachtoffer gemaakt moet worden, maar ook een inschatting van de kansrijkheid van een aanvraag. Dat betekent in de praktijk dat vrouwen zonder verblijfsrecht makkelijk geweigerd worden. Het risico dat de opvang niet betaald wordt is te groot of kan niet voldoende ingeschat worden aan de poort.

Daarmee voldoet de Nederlandse wet op dit punt niet aan de EU-slachtofferrichtlijn.

Dat is eerder ook al erkend door de Raad van State die schreef⁶: '*... dat de voorgestelde regeling juridisch wel degelijk onderscheid maakt op basis van (verblijfs)status. Alleen slachtoffers van huiselijk of (dreigend) eengerelateerd geweld die een aanvraag voor een verblijfsvergunning hebben gedaan of al in het bezit zijn van een verblijfsvergunning, kunnen aanspraak maken op toegang tot de opvang. Dit roept de vraag op hoe deze situatie zich verhoudt met de eis in de Europese Slachtofferrichtlijn en het Verdrag van Istanbul dat opvang voor alle slachtoffers van huiselijk of (dreigend) eengerelateerd geweld beschikbaar is, 'ongeacht hun verblijfsstatus'.*

Het antwoord van de Minister komt er in essentie op neer dat, ondanks dat dit onderscheid wel in de wet wordt gemaakt, het gaat om de praktijk⁷: '*... zal waar mogelijk worden gezocht naar een onderdaklocatie die veilig en passend is, om op deze wijze maatwerk voor de genoemde groep te kunnen leveren. Een oplossing hoeft daarmee niet per se via wet en regelgeving gevonden te worden, maar kan ook van praktische aard zijn.*' Dit antwoord is problematisch. Enerzijds omdat alleen wettelijke verankering werkelijke garanties biedt. Anderzijds omdat de praktijk waar de minister het over heeft, juist uitwijst dat er nog steeds onderscheid gemaakt wordt aan de poort van de vrouwenopvang. En dat ongedocumenteerde vrouwen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld, geen opvang en begeleiding krijgen. Vrouwen kunnen zo niet ontsnappen uit het geweld. Dit geldt des te meer voor vrouwen die geen netwerk hebben kunnen opbouwen, onder meer omdat ze door een gewelddadige partner geïsoleerd werden.

Gezien de ernst van de zaak en de vele organisaties in het veld die met deze problematiek geconfronteerd worden, dringen wij er bij u op aan om bij het nota-overleg op 28 oktober a.s. de toegang tot opvang en begeleiding voor ongedocumenteerde slachtoffers van huiselijk geweld aan de orde te stellen en alsnog wettelijk te regelen. Wij verzoeken u daarom hierover een motie in te dienen. Vanzelfsprekend staan wij open voor overleg.

Hoogachtend,

Rian Ederveen, Stichting LOS

Mede namens

Platform Zelfbeschikking en Verblijfsrecht (een samenwerkingsverband van Marokkaanse Vrouwen Vereniging Nederland, Nederlandse Vrouwen Raad, Nisa4Nisa, Steungroep Vrouwen Zonder Verblijfsvergunning, Stichting Landelijke Werkgroep Mudawannah, St. Kezban en TIYE).

⁵ Significant 'Toegang tot de opvang van slachtoffers zonder eerdere verblijfsstatus', 3.11.17

⁶ Staatscourant 2019, 63243, 5.11.19

⁷ Staatscourant 2019, 63243, 5.11.19